

- autor neznámý
- osaná staro-angličtinou, mytologické dílo

"Beowulf"

- příběhy 5. století, psáno 8.-10. století
 - Beowulf je bojovník, bojuje proti lidem i drakům -> v té bitvě umírá
 - odehrává se v Dánsku, Švédsku -> bažiny
 - rytíři dodržují hodnoty, mají svůj kodex
- hrdinská epika, veršovaný epos
- aliterace = začátky veršů jsou stejné
- variace = charakteristika hrdiny různými způsoby
- formulace = skupiny slov vyjadřující stejnou věc
 - kenningy:
 - cesta velryb (= moře)
 - kosti země (= balvany)
 - vlk včel (= medvěd (Beowulf))

Církevní otcové

- vzdělanci, opati
- Sv. Augustinus, Řehoř Veliký, Jeroným
- snažili se o renezanci antiky

Hrdinská epika

- **legendy**
 - o někom, kdo je mrtvý
 - o světcích (Sv. Václav...)
 - začíná narozením -> život, co dokázal zázračného, mučednická smrt, jeho duch se vrací, učí, přináší poselství
 - "Legenda aurea"
 - soubor legend z celé Evropy
 - "Marty rologium"
 - soubor legend o mučednících
- **dějiny klášterů**
 - "Zbraslavská kronika"
 - města se zajímají o dějiny -> městské kroniky (ekonomie, právo, kdy bylo co postaveno...)
- **dějiny křížových výprav**

- *anály*
- záznamy událostí, jak šli za sebou
- *kronika*
- přibarvovaly děj, měly by být věčné (nebyly)
- **Beda Cihodný**
 - "Církevní dějiny Anglů"
- **Kosmas**
- kanovník (správce)
 - "Kronika česká"
 - latinsky, próza, vzniká ve 12. století
 - zpracoval dějiny českého prostoru, na začátku dějiny univerzální (biblické)
 - popisuje začátky Čech, legendy (praotec apod.)
 - končí jeho smrtí (doba knížete Soběslava), konec je opatrnější, odehrává se ještě za jeho života
 - do jisté míry oslava přemyslovců/církve

24.10.2018

Středověká literatura

- Většinou psáno latinsky
- Dokonce i scripta z medicíny se psaly ve verších (asi aby se to lépe učilo)

Scholastika

- = Bernard z Clairvaux (1153+)
 - reformátor
 - zastánce realismu
 - věří, že společné pojmy se staví před konkrétní věci (lidstvo > člověk...)
- diskuze, kde rozumem se mělo potvrdit, že to tak doopravdy je
- dokonce stanovili oponenta (pro diskuze)
- => písemné přijímání dogmat

Nominalismus

- = Abélard
 - -> Historie mých pohrom
 - teolog v Paříži, jeden z prvních nominalistů

- Nominalismus => pojmy existují pouze podle jména, ale rozum k nim musí blíž
- "neexistuje lidstvo, existují lidé"
- "rostlinstvo nezkoumám, zkoumám až tu rostlinu"
- nejsou kacíři, jen věří, že rozum je síla a je potřeba ji využít

Středověká vysoká škola

- Vznikají blízko klášterů, 4 fakulty
 - artisická (od 14 let)
 - medicína / práva (od 20 let)
 - teologie (od 35 let)
 - = John Scott
 - Františkán, mistr Oxfordu
 - zdůrazňoval roli vůle a možnost volby
 - = Vilém Occam
 - teorie jednotlivin => "není lidstvo, jsou lidé"
 - také z Oxfordu

Žákovská produkce

- satira ve formě písniček, studenti si tak dělali z každého srandu
- studenti psali "nižší" literaturu, profesori psali "vyšší"
- = Primas
- = Hugo Orelánský

31.10.2018

Duchovní lyrika

- pana Marie, duchovní legendy, prostor pro lásku
- františkáni
 - = sv. Boneventura
 - povolil, že řád může mít majetek
 - = František z Assisi (12-13.stol)

- hlavní osobností františkánů
 - snažili se reformovat církev, neútočili však na ni jako Hus
 - -> píseň na bratra Slunce (Slunce ve smyslu boha)
 - měl kamarádku
 - = sv. Klára
 - zakladatelka klaristek (ženský klášter)
 - je též z Assisi
 - dominikáni (1215)
 - Dominigo de Guzmán = zakladatel dominikánů
 - byla jim svěřena inkvizice
 - kataři
 - sekta z jižní francie
 - křížová výprava proti katarům
 - valdenští
 - = P. Valdo
 - dobrovolná chudoba, pokora, mír
-

1.11.2018

Duchovní literatura

- mnoho žánrů souvisejících s vírou
-

2.11.2018

Dvorská epika

- nejdříve písně o hrdinských činech
- -> courtoázní kultura

- => dvorní kultura, odehrává se na dvorech - střední + vyšší společnost
- rytíř, který je vzorem, chová se velice zdvořile k ženám
 - neustále je se ženami v kontaktu, dvoří se i vdaným ženám
 - za ženy i bojovali
- ### Tristan a Isolda
 - dvorská keltská epika, próza
 - motivy z celého světa
 - zpracováno nespočtem autorů
 - **příběh** :
 - odehrává se v Anglii
 - narodí se syn Trista, nemá rodiče -> Tristan neví, že je z královské rodiny, zjistí to, zabije draka, získá Isoldu, vypijí nápoj lásky, zamilují se, Tristan vydal Isoldu králi Markovi, Tristan uteče s Isoldou, společně zemřou

Rytířský román

- delí se na několik okruhů:
 - **antický**
 - zpracování antických příběhů = příběhy Alexandra velkého (Alexandreidy)
 - = Dějiny dobytí Tróje
 - = Román o Thébách
 - **bretonský / keltský**
 - oblast severozápadní Francie, ústup před sasy, usazují se tam Britoni
 - = Král Artuš a jeho rytíři u kulatého stolu

= Mýtus o sv. Grálu

9.11.2018

Dvorská lyrika/poezie

- Vrchol kulturního zážitku
- Téma o **lásce** v jakékoli podobě
- Původně byla *erotika* hodně RAW, postupně se začala anonymizovat
- Alba -> svítáníčko
 - loučení páru po společně strávené noci

21.11.2018

Měšťanská literatura

- vedle duchovní, rytířské, dvorské...
- tyto motivy padají do měšťanského prostředí
- z měst se stává silný subjekt, který se časem stane hlavním
- města mají své univerzity (žáci umějí psát, mluvit cizími jazyky), dále kláštery
-> přibývá lidí, kteří umějí číst a psát
- přibývá kupců, podnikatelů - mají menší smysl pro "duchovno", mají lepší vnímání pro reálný svět, chtějí se bavit
- měšťanská literatura se vyznačuje realismem, satirou, výsměchem

Měšťanská epika

- patří do ní **fably** (= krátké epické veršované povídky sloužící k pobavení)
-

22.11.2018

Fably

- xii. až 14. století
 - šířili je studenti, profesionální zpěváci, cirkusáci
 - literární epický útvar, 8 slabičný verš
 - krátké (průměrně 400 veršů), bez poetického stylu
 - přichází s poučením, autor nepřichází s pohledem k církvi, zaměřuje se na poučení v reálném životě
 - realné, ovšem s menšími magickými věcmi (kouzla, ďábel)
 - postavy: nevěrná žena, zklamaný manžel, kněz
 - postavy vnímány spíše negativně
 - autoři: Jean de Boves, Jean de Condé
-

23.11.2018

Zvířecí román

- delší než bajka
- zvířata chovající se jako lidé
- Francie, Německo, Rakousko, i v Čechách
- drsné, vulgární - fably se zvířecími postavami (satira směřuje i ke šlechtě)

Renart (postava)

"Román o Renartovi"

- hlavní postava lyšák
- je lstivý, v krutém světě úspěšný

Yzengrin (postava)

- vlk, je hloupý
- lišák ho využívá

Tybert (postava)

- kocour

5.11.2018

Měštanská epika

- písně pijácké, milostné, morality a satiry

"Carmina burana"

- soubor městských písní
- objeven 1803, pochází z 13. století z Benediktbeuren

Vývoj středověkého dramatu

- mírná dramatizace rituálu
- **žánr tropy**
 - zpívaný dialog, anděl a žena

- **officium**
 - součástí obřadu, vystupují zde mniši, v latině
- **ludus**
 - "zlidovělé" officium
- typy her:
 - miraculum (o zázraku)
 - mysterium (hra o základní pravdě, náboženské)
 - moralita (o chování lidí v duchu středověkého žánru)

"Danielus Rudus"

- král Baltazar je na hostině

- zjeví se ruka a napíše "Mene, Tekel, Fares" Sečteno, podrtženo, zváženo) -> ruka boží zvážila královi skutky

6.12.2018

Jan ze Žatce

- ### Oráč z Čech
 - existovala verze "Tkadleček"
 - postavy: Smrt, Oráč, Bůh
 - Oráčovi zemře žena, ten chce bojovat se Smrtí, postupem času ale přijde k rozumu, chce se zbavit žalu. Rozsoudit je musí Bůh, uzná pravdu Smrti, Oráč ale sklídí čest
 - Smrt je považována za nejdůležitější prvek na Zemi, obviňuje jí z braní pouze "dobrých" lidí, ty špatné nechává žít
 - středověké myšlení -> hlavní je posmrtný život, na zemi nemá moc cenu
 - vztah se vyvinul, Smrt začala Oráče respektovat a vysvětlovat, Bůh má pochopení pro člověka
-

7.12.2018

- **hry o třech Mariích**
 - hrávány na Velikonoce
- **příběh o Adamovi a Evě, Kainovi a Ábelovi**
- **Mirákl o Theofilovi**

Mastičářský zvonek

- ludus
- hra o třech Mariích, 14.století
- měly části latinské i české

Hra veselé Magdaleny

- ludus o hříšné Magdaléně
- 1. část o Luciferovi, který se chce vyrovnat Bohu
- 2. část ďábel posílá hříšníky aby šířili zlo
- 3. část Marie Magdalská se zaplétá s ďábly, obrací se zpět na víru

12.12.2018

Literatura českého středověku

Písemnictví Velké Moravy

- kníže Rastislav přijme Cyrila a Metoděje (863)
 - chtěli christianizovat obyvatele a zvýšit fungování státu a jeho životní úroveň, kulturní výchovná činnost
 - přinesli staroslověnštinu (jednoduchá)
 - přeložili:
 - Evangelia + předmluvy (Obhajoba, Proglas)
 - v dílech anafora (verše začínají stejným slovem), personifikace, aliterace (opakování typu hlásek),
 - Metoděj po smrti Cyrila přeložil celý Starý zákon
 - překládali liturgické spisy (mše)
 - modlitby, skládány Cyrilem (překlad/skládání)
 - zpovědní řád
 - vytvářeli i církevní zákoníky
 - pro cíkev vytvořili "Nomokánon"
 - vytvořili "Soudní zákon pro lid"
 - záměr byl civilizovat současný právní systém
 - vytvořili cyrilici

"Život Konstantinův" a "Život Metodějův"

- život Konstantinův je literárně lepší
 - próza
 - cílem ŽK je obhájit český jazyk
 - na Velkou Moravu byli vysláni -> analýza jejich mise
 - polovina textu jsou rozhovory, méně děje (křesťanství vs islám, judaismus...)
 - nejvíce se ale obraňuje staroslověnský jazyk/křesťanství
-

Četba: Shakespear - Hamlet, Othello, Král Lear/Macbeth

složení děje, výklad 6b

výklad hry v 16.-17. století a současnosti 12b

postavy, místo a děj v historických souvislostech (skutečné postavy apod.) 6b

navrhněte kostým pro jednu postavu (kresba, A4), aby ladil s charakteristikou postavy 6b

20.12.2018

"První Slovanská legenda o Svatém Václavovi"

"Proloží legenda o Svatém Václavu/Ludmile"

- stručná legenda, vepsána do kalendáře

"Utrpení Svatého Václava"

Petr Chelčický

- 1390-1460
- spisovatel, překladatel, neměl vysoké vzdělání (odraz v jeho dílech)
- psal o náboženských věcech, morálce (pacifista), ovlivněn husitskými válkami
- člen a zakladatel jednoty bratrské
- psal traktáty
- odkazuje na Bibli, dále "Síť pravé víry"
 - podobenství, alegorie

"O boji duchovním"

- nechtěl, aby lidé bojovali mečem, ale duchovně

- duchovní boj je přemáhání pokušení
-

4.1.2019

- v 15. století je kulturní jazyk latina
 - úpadek staroslověnštiny
 - sv. Prokop je zakladatelem Sázavského kláštera
 - vzniká druhá píseň v češtině - "**Svatý Václav**" (12.stol.)
 - vznikají kázání (homilium)
 - "**Opatovický homiliář**"
 - hra "**Svatojiřské officium**"
 - slavnost, velikonoční oslava + typ představení
 - latinsky, konec 12. století
-

9.1.2019

13. století v Čechách

- doba politického, kulturního... vzestupu
- **Literatura**
- jazyk latinský (vznik univerzit, fakult...), francouzský, italský, hebrejský a němčina (horníci, ekonomové, řemeslníci <- byli zváni do Čech)
- *laicizace*
 - laikové, nebyli to profesionálové
 - například: studenti, vzdělaní příslušníci šlechtických rodů
 - "**Pasionál abatiše Kunhůty**"
 - sbírka legend o mučednících
- *breviář*
 - soubor modliteb pro určitý den/čas
- "**Legenda Aurea**"
 - legendy z celé Evropy
- převládají poezie a verše
- próza v biblických textech a textech vzdělavců

Duchovní lyrika a epika v Čechách

"**Kunhůtina modlitba**"

"**Spor duše s tělem**" (častý žánr sporu)

"Apokryf o Jidášovi"

- spojení zrady Jidáše s antickým příběhem Oidipa

"Legedna o sv. Jiřím"

- rytířské rysy, zabíjí draka a osvobodí princeznu
- v druhé části ho popraví

"Kronika tak řečeného Dalimila"

[Apokryf](#)

[Paralelizace](#)

10.1.2019

William Shakespear

- žil na přelomu 17. a 18. století
- dramatik
- komedie - Sen noci svatojánské, Zkrocení zlé ženy; tragédie - Macbeth; smíření, fantaskní hry
- není o něm mnoho informací

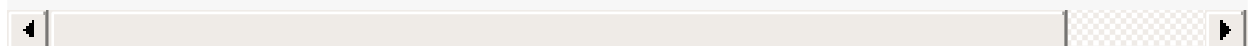
Shakespearovi sonety

- prvních pár 1598,
 - v prvním vydání 154 sonetů
- Sonety

**- mají 14 veršů (12 veršů + 2 oddělené
[=shakespearovský verš])**

__JAKO DRAMA:__

1. představit **jeden** starozákonní **biblický** příběh
2. přinést materiály, hudba, ukázka z filmu
3. paralelní příběhy, z **bible** ale v moderní době (film, zkušenost ze života, po

- přečíst si kus v Bibli

11.1.2019

- **Dalimil**
 - ***Dalimilova kronika***
 - obsahuje biblické (univerzální) dějiny; doložené dějiny, které nezažil; dějiny, které zažil on nebo pamětníci
 - pocházel ze staré české šlechty, kritizuje novinek, které okolo sebe viděl (turnaje, móda...); je nepřátelský k Němcům, kteří se stěhovali do Čech

17.1.2019

Barokní poezie

- vzniká na západě kolem r. 1560, ve střední Evropě 1600 <- obecně 17. století
- "barokní epos" epika, **Torquato Tasso**
 - hrdina bojuje buď sám se sebou, nebo se zlem - bojuje za duchovní ideál
 - hrdina jde těžší cestou, ta ale vede k cíli
- **John Milton "Ztracený ráj"**
- milostná lyrika
- duchovní lyrika
 - mysticko-milostná (dívka/duše hledá Krista)
 - může být i v epice
- **J. Scheffler**
 - zaměřoval se na mystickou lyriku
- **galantní poezie**
 - působí jako veršovaná filosofie
- **alamódová poezie**
- **metafyzická poezie**
 - anglický manírismus
 - **J. Donne**

14. století

období Lucemburků

- s nástupem Karla IV. se hodnotí doba jako zlatý věk

- založení Karlovy Univerzity

23.1.2019

barokní román - Don Quijote, Dobrodružný simplicius simplicismus
do 15. února
analýza hlavní postavy, dobový kontext, barokní rysy

Dvorská lyrika

- viz referát
- Závišova píseň

Dvorská epika

- Tristram a Isalda

"Hradecký rukopis"

- bajka o lišce a džbánu

"Satiry o řemeslnících a konšelích"

- kritice jsou podrobeny ševci, kováři, řezníci, sladovníci, lazebníci, pekaře, konšelé (radní)
- exemplum = krátká próza

"Olomoucké povídky"

"Život Karlův"

30.1.2019

"Podkonní a žák"

- konec 14. století, vypravěč pobaveně sleduje hádku mezi podkonním a studentem
- žánr spor

"Nová rada"

- alegorická básnická skladba
- zobrazuje sněm zvířat, král lev
- zvířata jsou alegoriemi společenských zájmů a vlastností (zv. páv, kůň, orel)
- žánr RADY, výchovná rada

"Svár vody s vínem"

- žánr sporu
- voda vede s vínem spor o tom kdo je důležitější

Konrád Waldhauser

- ### "Postyla studentům"
 - zapsané kázání
- ### "Apologie"
 - obrana

Jan Milíč z Kroměříže

- úředník Karla IV.
- kazatel, latinsky i česky
- ### "Nedonošený plod"
- ### "Milosti Boží"
- ### "Knížka o Antikristu"

Matěj z Janova

- kritici církve
- rozlišovali dobrou od špatné

31.1.2019

Tomáš ze Štítného

- laik, zeman
- nerozuměl církvi, psal výchově, česky
- psal hlavně traktáty
- ### "Sbor opatovický"
- ### "Knížky šestery o obecných věcech křesťanských"

Jan Hus

- studoval v Prachaticích, poté získává vliv v Praze, stal se rektorem
- král Václav ho chrání, rozumí si s ním;
- vystupuje proti odpustkům (vybíral je papež, podílel se ale i Václav)
- ### "Knížky o svatokupectví"
 - traktát

-
- ne déle než 20 min
 - souvislosti
 - představit osobnost, prostor a čas
 - představit 2-3 texty (raní, pozdní apod.), analyzovat text (refrén, vývoj, jazyk)

- ukázka, ofotit stránky s textem

- ### "O šesti bludech"
 - člověk by se měl řídit biblí, ne tolik podle církve
 - sepsané kázání
 - ### "Postyla"
- ### "Dcerka"

13.2.2019

Husitské období

- úpad písemnictví, kultury
- období neustálé války

"Jistebnický kancionál"

- kancionál, časové písně

"Kdož sú boží bojovníci"

"Budišínský rukopis"

"Píseň o vítězství u Domažlic"

"Václav, Havel, Tábor"

- spor, Tábor je radikální, Havel je umírněný, Václav je katolický stát

"Vykleřice a Bechyně"

14.2.

Laurence Sterne

- 1718 - 1768
- farář, cestovatel, zemřel na tuberkulózu
- další dílo "*Sentimentální cesta po Francii*", "*Politická romantika*"

"Život a názory blahodárného pana Tristrama Shandyho"

- 9 dílný román, satirické
 - psal pouze aby se vypsál, "deník", terapeutická funkce
 - velice kreativní s typografií, stylem apod. (vynechává kapitoly, černé stránky, krátké kapitoly, prázdné stránky...)
 - působí jako deník, píše co ho napadne, s pauzami, neuvádí datumy
 - vkládá kázání, básničky
 - obraz Anglie, subjektivní, žertovní, vyskytuje se humor (místy drsný, tragikomický)
-